

Важливо також окремо відзначити імена *Теома*, *Тома*, *Томас*, *Томаш*, *Фома* та *Хома*, що є лексичними варіантами одного імені: *Теома* (αμοα[те-ома] — «близнюк») – арамейською, *Тома* (фр. Thomas) – французькою, *Томас* (грец. Θωμᾶς) – грецькою, *Томаш* (пол. Tomasz) – польською та *Хома* – українською. Такі фонетичні варіанти є важливим елементом сюжету і були використані з метою розкриття однієї з головних його загадок. З точки зору використання варіантів особових імен, то можна їх поділити на три категорії: загальнонаціональні (використовуються в усіх регіонах країни): *Настя*, *Соломійка*; локальні (використовують лише в межах певного населеного пункту, району чи регіону): *Солоха*; індивідуальні, внутрішньосімейні (у межах родини): *Соля*.

Проаналізувавши поданий матеріал, можемо зробити висновок, що особові імена відіграють важливу роль у літературних творах, утворюючи онімний простір літературного тексту, увиразнюючи його й додаючи змісту та глибини. Антропонімний репертуар твору є цінним джерелом для розуміння мовної ідентифікації персонажів та культурно-історичного тла роману.

Список використаних джерел

1. Вербовецька О. Неофіційна антропонімія Тернопільщини: дис... канд. філол. наук: 10.02.01. Тернопіль, 2016. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Verbovetska_Oksana/Neofitsiina_antroponimiia_Ternopilschyny/ (дата звернення: 28.10.2025).
2. Керста Р. Й. Українська антропонімія XVI століття. Чоловічі іменування Київ: Наук. думка, 1984. 214 с.
3. Павлюк І. Білий попіл/ пер. з рос. Михайла Бриниха. Львів: Вид-во Старого Лева, 2018. 352 с.
4. Чучка П. П. Антропонімія Закарпаття: монографія. Київ: ТОВ «Папірус», 2008. 671 с.

Світлана Лавріненко,
курсант Військового інституту телекомунікацій та
інформатизації ім. Героїв Крут;
Науковий керівник – кандидат філологічних наук,
доцент
Інна Жукович

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ЛІНГВОДИДАКТИКИ: КРІЗЬ ПРИЗМУ НАВЧАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ ЗАКЛАДАХ

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими завданнями. У сучасних умовах розвитку Збройних Сил України та інтеграції у світовий безпековий простір питання якісної мовної підготовки військовослужбовців набуває особливої актуальності. Володіння

англійською мовою стає не лише елементом освіченості, а й необхідною складовою професійної компетентності майбутнього офіцера.

Офіцери й курсанти мають бути готові до участі у міжнародних навчаннях, миротворчих операціях, спільних штабних тренуваннях і комунікації з військовими підрозділами країн-партнерів. Проте традиційні методики викладання мови, що застосовуються у вищих військових навчальних закладах, не завжди враховують специфіку військової служби — оперативну термінологію, особливості бойових ситуацій, обмеженість часу та підвищений рівень психологічного навантаження. Так, проблема полягає у пошуку ефективних лінгводидактичних моделей, які б забезпечували професійно орієнтоване навчання англійської мови у військових закладах освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання лінгводидактики у військовій освіті розглядалися у працях українських науковців, зокрема Л. Гринько, О. Сидоренко, Т. Дейчук, а також у звітах Міністерства оборони України.

Дослідники наголошують, що навчання іноземної мови у військових вишах повинно мати професійно спрямований характер, тобто бути безпосередньо пов'язаним із військовою діяльністю, а не лише із загальними мовними навичками.

У наукових публікаціях Національного університету оборони України імені Івана Черняховського зазначається, що ефективність мовної підготовки залежить від упровадження сучасних методик — комунікативного, компетентнісного, інтегрованого (поєднання мовного та фахового компонентів).

Важливим чинником є також підготовка викладачів, які мають володіти не лише мовою, а й методикою викладання військової англійської, знати стандарти НАТО та вміти організовувати навчання відповідно до вимог документа STANAG 6001, який визначає рівні мовної підготовки військовослужбовців.

Дослідження Інституту педагогіки НАПН України (2022 р.) підкреслює потребу у впровадженні військової термінології, створенні навчальних матеріалів, що базуються на реальних ситуаціях з військової практики, та активному використанні цифрових технологій у навчальному процесі.

Мета дослідження — визначити основні проблеми навчання англійської мови у вищих військових навчальних закладах та окреслити шляхи вдосконалення лінгводидактичного процесу з урахуванням сучасних вимог військової освіти.

Завдання:

1. Проаналізувати стан мовної підготовки у системі військової освіти України.

2. Визначити основні труднощі, що постають перед викладачами і курсантами під час вивчення англійської мови.

3. Розглянути сучасні лінгводидактичні підходи, придатні для військової освіти.

4. Окреслити перспективи вдосконалення методики викладання англійської мови у військових закладах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Навчання англійської мови у вищих військових навчальних закладах має низку специфічних особливостей. По-перше, підготовка здійснюється в умовах обмеженого часу, коли курсанти мають значне службове навантаження. Тому навчальний процес повинен бути максимально практичним і спрямованим на формування умінь використовувати мову у службовій діяльності. По-друге, необхідно враховувати специфіку військової термінології. Мова військових документів, команд, звітів відрізняється від загальноживаної, а отже, вимагає спеціальної підготовки. По-третє, викладання англійської мови має бути інтегрованим із фаховими дисциплінами. Наприклад, майбутні авіатори повинні вивчати мову через теми, пов'язані з аеронавігацією, а курсанти інженерних військ — через технічну термінологію. Такий підхід відповідає принципу змістово-мовної інтеграції.

Серед ефективних **методів** навчання виділяють:

- комунікативний підхід, орієнтований на розвиток практичних навичок спілкування;
- ситуаційне моделювання, коли курсант розігрує реальні військові сценарії;
- роботу з автентичними матеріалами — наказами, звітами, інструкціями, зразками військової документації;
- використання цифрових ресурсів — навчальних платформ, відео-уроків, інтерактивних тестів, що сприяють підвищенню мотивації.

Важливу роль відіграє також система оцінювання. У військових закладах освіти застосовується міжнародний стандарт STANAG 6001, який дає змогу визначити рівень володіння мовою за чотирма видами діяльності: слухання, говоріння, читання, письмо. Така система забезпечує об'єктивність оцінки та дозволяє узгоджувати результати з міжнародними вимогами.

Висновки і перспективи подальших досліджень:

1. Навчання англійської мови у вищих військових навчальних закладах України має стратегічне значення для формування професійної компетентності майбутніх офіцерів.

2. Основними проблемами залишаються: недостатня інтеграція військової термінології, обмежена кількість навчальних годин, нестача сучасних методичних матеріалів і потреба у підвищенні кваліфікації викладачів.

3. Ефективними напрямками розвитку є впровадження інтегрованих курсів, орієнтованих на професійну діяльність, використання активних методів навчання (рольові ігри, симуляції, проєктна робота), а також цифрових технологій.

4. Подальші дослідження варто спрямувати на розроблення електронних навчальних платформ з військової англійської мови, створення адаптованих підручників і посібників, а також на вивчення психологічних аспектів навчання дорослих у військових умовах.

Список використаних джерел

1. Гринько Л. М. (2023). Інтегроване навчання змісту та мови у системі вищої військової освіти України. *Східноєвропейський журнал психолінгвістики*, 10(1), 45–57.
2. Міністерство оборони України. (2024). *Звіт про розвиток мовної підготовки у Збройних Силах України*. Київ: МОУ.
3. Національний університет оборони України імені І. Черняховського. (2024). *Курси інструкторів з мовної підготовки за стандартами STANAG 6001*. Київ: НУОУ.
4. Сидоренко О. В. (2022). Упровадження військової термінології на заняттях з англійської мови у закладах вищої освіти. *Інститут педагогіки НАПН України*.
5. TESOL-Ukraine. (2024). *Збірник наукових праць TESOL-Ukraine National Convention*. Київ.
6. Харківський національний університет Повітряних сил імені І. Кожедуба. (2023). *Кафедра авіаційної англійської мови: навчальні програми та методичні рекомендації*. Харків.
7. Національний університет «Острозька академія». (2021). *Англійська мова для спеціальних цілей (військове спрямування)*. Острог.

Ірина Камінська,

vitaliivrn@gmail.com

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка;

Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент,
Світлана Бородіца

ОБРАЗ ІВАНА МАЗЕПИ В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Постать гетьмана Івана Мазепи завжди привертала увагу як істориків, так і письменників, оскільки його життя й діяльність поєднали в собі державницьку мудрість, дипломатичну гнучкість і суперечливість політичних кроків. В українській історії Мазепа постає не лише як політичний діяч, а й як культурний меценат, покровитель освіти та мистецтва. Проте в історико-літературних працях довгий час образ гетьмана залишався недостатньо розкритим. А в українській літературі він став одним із найпотужніших символів державницької ідеї, політичної самостійності та трагічної долі України. Його життя та діяльність привертала увагу багатьох українських письменників різних епох, які по-своєму інтерпретували цей образ, наділяючи його рисами, що відповідали суспільним настроям і культурним потребам часу. Так, Пантелеймон Куліш у поезії «До Мазепи» змальовував гетьмана символом нескореного духу та прагнення до волі. Іван Карпенко-Карий (драма «Мазепа»), Людмила Старицька-Черняхівська (драма «Іван Мазепа»), Спиридон Черкасенко (історичні драми «Коли народ мовчить» та «Вельможна пані Кочубеїха»), Юрій Федькович (переклад історичної трагедії Р. Готтшала «Мазепа») та ін. осмислювали його образ як